

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/162/2008

PRACA POLAKÓW ZA GRANICĄ – DOŚWIADCZENIA I PLANY

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, PAŹDZIERNIK 2008

PRZEDRUK I ROZPOWSZECHNIANIE MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
3 października 2008 roku

Otwieranie rynków pracy przez państwa unijne Polacy zaliczali do głównych korzyści z członkostwa naszego kraju w Unii Europejskiej. Początkowemu entuzjazmowi dla wzrostu możliwości podejmowania pracy za granicą dość szybko zaczął towarzyszyć niepokój, że z polskiego rynku pracy odpływają aktywni, młodzi i często dobrze wykształceni ludzie, z których wysiłku i zaangażowania korzystają gospodarki innych krajów. Kwestia, jak zachęcić Polaków przebywających na emigracji zarobkowej do powrotu, była jednym z głównych motywów ubiegłorocznej kampanii przed wyborami parlamentarnymi. Utrzymywanie się w ostatnim okresie dobrej koniunktury gospodarczej, odczuwalna poprawa warunków życia oraz umocnienie się wartości złotego sprawiły, że zaczęto mówić o spodziewanej fali powrotów z emigracji do kraju.

Nasze ubiegłoroczne i tegoroczne badania¹ miały na celu określenie, jak duże jest zainteresowanie Polaków pracą za granicą i czy rzeczywiście można mówić, że emigranci zarobkowi zaczynają wracać do ojczyzny.

PRACUJĄCY ZA GRANICĄ W CIĄGU OSTATNICH 10 LAT

Jak wynika z zebranych deklaracji, w ciągu ostatnich dziesięciu lat co jedenasty dorosły Polak (9%) pracował za granicą. Co setny (1%) deklaruje, że obecnie jest zatrudniony poza krajem – są to ci, którzy przebywali akurat w kraju w czasie realizacji badania bądź mieszkają w Polsce i dojeżdżają do pracy za granicę.

Odsetek osób deklarujących, że w ostatnich dziesięciu latach pracowały za granicą, nie zmienił się od początku 2007 roku.

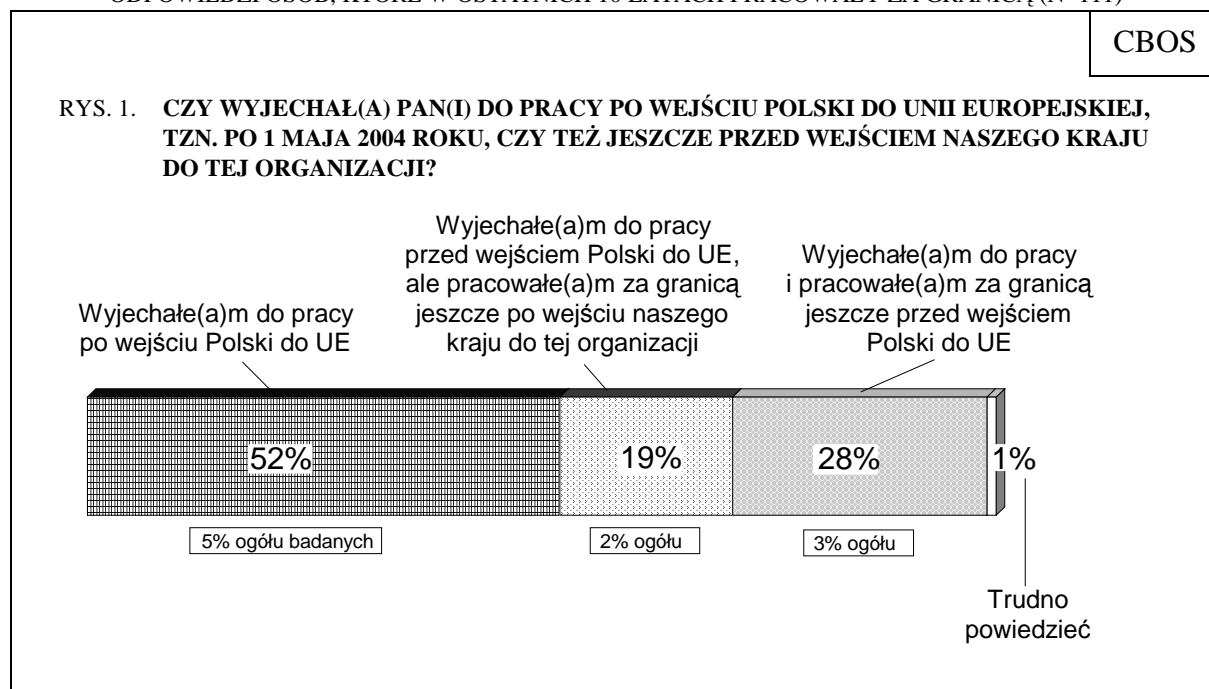
¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (221) zrealizowano w dniach 3–7 października 2008 roku na liczącej 1107 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Tabela 1

Czy w ostatnich dziesięciu latach pracował(a) Pan(i) za granicą lub być może pracuje tam Pan(i) obecnie?	Wskazania respondentów według terminów badań		
	I 2007	IX–XI 2007	X 2008
	w procentach		
Tak, obecnie pracuję za granicą	10	1	1
Tak, pracowałem(a)m za granicą w przeszłości		9	9
Nie	90	90	90

Większość spośród tych, którzy w ciągu ostatniej dekady podejmowali pracę za granicą, pracowała poza krajem w okresie, kiedy Polska była już członkiem Unii Europejskiej. Ponad połowa z nich (52%, co stanowi 5% ogółu badanych) wyjechała za granicę już po akcesji, a niemal jedna piąta (19%, tj. 2% ogółu) – jeszcze przed 1 maja 2004 roku, ale kontynuowała pracę po przystąpieniu Polski do UE. Tylko nieco więcej niż co czwarta osoba deklarująca, że w ciągu ostatnich dziesięciu lat była zatrudniona za granicą (28%, tj. 3% ogółu), wróciła do kraju przed akcesją.

ODPOWIEDZI OSÓB, KTÓRE W OSTATNICH 10 LATACH PRACOWAŁY ZA GRANICĄ (N=111)

Biorąc pod uwagę, że 1% badanej próby odpowiada 280 tys. osób w całej dorosłej populacji Polski, można powiedzieć, że w ciągu ostatnich dziesięciu lat pracowało za granicą mniej więcej 2 mln 800 tys. obywateli naszego kraju (nie licząc tych, którzy z powodu pracy za granicą byli nieobecni w gospodarstwie domowym podczas badania i nie mogli wziąć

w nim udziału). Po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej, a więc w ciągu niemal czterech i pół roku liczba Polaków pracujących za granicą sięgnęła 2 milionów. Na podobnym poziomie kształtowały się dwa lata temu szacunki dotyczące liczby Polaków mających za sobą doświadczenie pracy za granicą w okresie członkostwa Polski w UE. Oznacza to, że mimo zapowiadanej niekiedy w mediach fali powrotów migrantów zarobkowych do Polski nie można, jak na razie, mówić o masowym powracaniu do kraju naszych rodaków pracujących za granicą.

Doświadczenia w zarobkowaniu poza Polską ponad dwukrotnie częściej mają mężczyźni (15% pracujących w przeszłości lub obecnie) niż kobiety (6%). O stosunkowo niedawnym zarobkowaniu poza krajem mówią głównie respondenci do 44 roku życia. Spośród nich szczególnie licznie wyjeżdżały do pracy za granicę osoby w wieku od 25 do 34 lat (23%).

Istotnym czynnikiem sprzyjającym podejmowaniu pracy za granicą jest wykształcenie. Niedawne doświadczenia związane z zatrudnieniem poza Polską ma niemal co piąty badany z wykształceniem wyższym (19%) i tylko nieliczni z podstawowym (3%).

Znikomy odsetek pracujących za granicą wśród najslabiej wykształconych tylko po części wynika stąd, że osób z wykształceniem podstawowym jest proporcjonalnie najwięcej wśród najstarszych respondentów. Okazuje się bowiem, że wśród ankietowanych do 44 roku życia, najliczniej pracujących w ostatnich latach za granicą, poziom wykształcenia również odgrywa istotną rolę. W tej grupie wiekowej pracowało za granicą w ostatnim dziesięcioleciu lub pracuje obecnie 7% badanych z wykształceniem podstawowym. W pozostałych kategoriach wyróżnionych ze względu na wykształcenie odsetek ten jest znacząco wyższy. Szczególnie często pracę za granicą podejmują osoby do 44 roku życia mające wyższe wykształcenie.

Tabela 2

ODPOWIEDZI OSÓB DO 44 ROKU ŻYCIA			
Wykształcenie	Czy w ostatnich 10 latach pracował(a) Pan(i) za granicą lub być może pracuje tam Pan(i) obecnie?		
	Tak, pracowałem(a)m za granicą w przeszłości	Tak, obecnie pracuję za granicą	Nie
	w procentach		
Podstawowe	5	2	93
Zasadnicze zawodowe	13	1	86
Średnie	13	4	83
Wyższe	28	0	72

W grupach społeczno-zawodowych pracę za granicą najczęściej deklarują robotnicy wykwalifikowani (17%), a najrzadziej właściciele firm (9%). Do grup, w których odsetek osób pracujących w ostatnich latach za granicą jest najwyższy, należą bezrobotni (21%).

Analiza społeczno-demograficznych różnicowań zatrudnienia za granicą pokazuje, że są dwa czynniki sprzyjające migracji zarobkowej, określające z jednej strony potrzeby, a z drugiej – możliwości podejmowania pracy poza krajem. Są to zatem cechy określające położenie na rynku pracy (brak zatrudnienia w kraju, brak pracy zaspokajającej potrzeby finansowe) oraz cechy związane z mobilnością (względnie młody wiek, wykształcenie powyżej podstawowego).

ODPOWIEDZI OSÓB, KTÓRE PRACUJĄ LUB W OSTATNICH 10 LATACH PRACOWAŁY ZA GRANICĄ

W którym kraju lub w których krajach Pan(i) pracował(a) lub pracuje?	CBOS	
	IX–XI 2007	X 2008
Niemcy	46%	48%
Wielka Brytania	15%	18%
Włochy	8%	10%
Holandia	8%	7%
Norwegia	3%	7%
Stany Zjednoczone	6%	6%
Irlandia	5%	3%
Austria	4%	3%
Czechy	2%	3%
Belgia	4%	2%
Grecja	2%	2%
Szwajcaria	1%	2%
Hiszpania	3%	1%
Dania	2%	1%
Finlandia	1%	1%
Węgry	1%	1%
Słowacja	0%	1%
Francja	5%	0%
Kanada	1%	0%
Portugalia	0%	0%
Inne państwo	8%	7%

Procenty nie sumują się do 100, ponieważ badani mogli wymienić więcej niż jeden kraj, w którym pracowali

Zdecydowanie największa część osób, które w ostatniej dekadzie pracowały za granicą lub obecnie są zatrudnione poza krajem, deklaruje, że znalazła zatrudnienie w Niemczech. Drugim najpopularniejszym kierunkiem migracji zarobkowej Polaków jest Wielka Brytania, gdzie w ostatnim dziesięcioleciu pracowała (ewentualnie pracuje obecnie) niemal co piąta osoba zarobkująca za granicą. Stosunkowo dużo rodaków pracowało także we Włoszech, Holandii, Norwegii i w Stanach Zjednoczonych.

Dane o kierunkach migracji zarobkowych Polaków nie dotyczą ogromnej większości osób obecnie zatrudnionych za granicą. Jak wynika z wcześniejszych badań, osoby obecnie przebywające poza Polską pracują głównie w Wielkiej Brytanii. Ponadto duża grupa najświeższych emigrantów zarobkowych znalazła się w Niemczech i Irlandii².

OBECNIE PRACUJĄCY ZA GRANICĄ

Uzupełnieniem informacji o osobistych doświadczeniach Polaków związanych z pracą poza krajem są dane dotyczące odsetka gospodarstw domowych, z których ktoś z domowników wyjechał do pracy za granicę. Podobnie jak rok temu, takie gospodarstwa stanowią 7% ogółu. Jeśli weźmiemy pod uwagę, że w Polsce jest około 14 mln gospodarstw domowych, to można szacować, że obecnie poza granicami naszego kraju pracuje nie mniej niż milion Polaków (przy założeniu, że z jednego gospodarstwa domowego wyjechała tylko jedna osoba i bez uwzględnienia gospodarstw domowych, których wszyscy członkowie wyemigrowali za pracę).

Tabela 3

Czy za granicą pracuje ktoś inny z Pana(i) gospodarstwa domowego?	Wskazania respondentów według terminów badań	
	IX–XI 2007	X 2008
	w procentach	
Tak	7	7
Nie	93	93

PLANY DOTYCZĄCE PRACY ZA GRANICĄ

W ciągu ostatniego roku dość wyraźnie zmalało zainteresowanie Polaków pracą zarobkową za granicą. Przed rokiem interesowało się nią 18% dorosłych mieszkańców Polski,

² Por. komunikat CBOS „Praca Polaków za granicą”, marzec 2007.

obecnie deklaracje takie składa jedynie 13%. Tylko część z tych osób podejmuje lub zamierza podjąć starania o uzyskanie pracy za granicą (ogółem 7%). Pozostali deklarują, że byliby zainteresowani taką pracą, gdyby dostali propozycję zatrudnienia, ale sami nie zamierzają się o to starać (6%).

Tabela 4

Czy obecnie jest Pan(i) zainteresowany(a) podjęciem pracy za granicą?	Wskazania respondentów według terminów badań	
	IX–XI 2007	X 2008
	w procentach	
Tak, jestem zainteresowany(a) i obecnie staram się o pracę za granicą	2	2
Tak, jestem zainteresowany(a) i zamierzam w przyszłości starać się o pracę za granicą	8	5
Tak, był(a)bym zainteresowany(a) podjęciem pracy za granicą, jeśli dostał(a)bym taką propozycję, ale sam(a) nie zamierzam się o to starać	8	6
Nie, nie jestem zainteresowany(a) podjęciem pracy za granicą	76	85
Obecnie pracuję za granicą	1	1
Trudno powiedzieć	5	1

Zainteresowanie podjęciem pracy za granicą wiąże się z wiekiem. Im młodszy są respondenci, tym częściej interesują się migracją zarobkową. Wyjechać do pracy za granicę chcieliby zatem przede wszystkim ludzie młodzi – do 24 roku życia. Niemal jedna piąta najmłodszych respondentów (19%) zamierza w przyszłości starać się o zatrudnienie poza Polską lub już podejmuje takie starania, a dalsze 11% przyjęłoby lub rozważyłoby ofertę pracy za granicą, gdyby ją otrzymało. Wśród nieco starszych badanych – w wieku od 25 do 34 lat – o zatrudnienie poza Polską zamierza się ubiegać lub obecnie ubiega się 14%, a dalsze 12% jest otwartych na propozycje pracy. Najbardziej interesują się pracą za granicą uczniowie i studenci. Więcej niż jedna piąta uczących się lub studiujących planuje w przyszłości podjęcie pracy poza Polską lub już się o to stara (22%), a 13% przyjęłoby ofertę pracy za granicą, choć nie zamierza o to zabiegać.

Plany dotyczące pracy za granicą determinuje także (oprócz wieku) sytuacja zawodowa respondentów. Nic zatem dziwnego, że do osób najbardziej zainteresowanych taką pracą należą bezrobotni: 18% z nich zamierza w przyszłości starać się o zatrudnienie poza Polską lub już podejmuje starania w tym zakresie, dalsze 7% zaś przyjęłoby taką propozycję.

Osoby aktywne zawodowo są mniej zainteresowane pracą za granicą. Wśród nich robotnicy niewykwalifikowani stosunkowo najczęściej deklarują, że zamierzają ubiegać się o zatrudnienie poza krajem lub już podejmują takie starania (13%).

Więcej niż przeciętnie osób planujących w przyszłości pracę za granicą jest wśród najgorzej sytuowanych – zamierza się o nią starać lub już się stara 12% badanych o miesięcznych dochodach *per capita* poniżej 500 zł.

Innym czynnikiem sprzyjającym decyzji o zatrudnieniu za granicą są wcześniejsze doświadczenia związane z taką pracą. Po raz kolejny już w naszych badaniach znajduje potwierdzenie konstatacja, że znaczna część osób planujących wyjazd z kraju w celach zarobkowych pracowała już w przeszłości poza Polską.

Tabela 5

Czy obecnie jest Pan(i) zainteresowany(a) podjęciem pracy za granicą?	Czy w ostatnich dziesięciu latach pracował(a) Pan(i) za granicą?*	
	Tak	Nie
	w procentach	
Tak, jestem zainteresowany(a) i obecnie staram się o pracę za granicą/ zamierzam w przyszłości starać się o pracę za granicą	39	61
Tak, był(a)bym zainteresowany(a) podjęciem pracy za granicą, jeśli dostał(a)bym taką propozycję, ale sam(a) nie zamierzam się o to starać	12	88
Nie, nie jestem zainteresowany(a) podjęciem pracy za granicą	6	94
Trudno powiedzieć, jeszcze nie wiem	14	86

* Pominięto osoby deklarujące, że obecnie pracują za granicą

Mniej istotnym, ale także mającym pewne znaczenie, czynnikiem wpływającym na decyzję o wyjeździe za granicę są kontakty ze środowiskiem polskich emigrantów. Fakt, że ktoś z członków gospodarstwa domowego jest już zatrudniony poza krajem, ułatwia podjęcie decyzji o wyjeździe.

Tabela 6

Czy obecnie jest Pan(i) zainteresowany(a) podjęciem pracy za granicą?	Czy za granicą pracuje ktoś inny z Pana(i) gospodarstwa domowego?*	
	Tak	Nie
	w procentach	
Tak, jestem zainteresowany(a) i obecnie staram się o pracę za granicą/ zamierzam w przyszłości starać się o pracę za granicą	17	83
Tak, był(a)bym zainteresowany(a) podjęciem pracy za granicą, jeśli dostał(a)bym taką propozycję, ale sam(a) nie zamierzam się o to starać	7	92
Nie, nie jestem zainteresowany(a) podjęciem pracy za granicą	7	93
Trudno powiedzieć, jeszcze nie wiem	14	86

* Pominięto osoby deklarujące, że obecnie pracują za granicą

W ciągu ostatnich dziesięciu lat pracę poza krajem podejmowało łącznie około 4 milionów Polaków (w tym co najmniej milion obecnie przebywa za granicą). Od momentu przystąpienia Polski do Unii Europejskiej nie mniej niż 3 miliony naszych rodaków przynajmniej przez krótki czas pracowało lub obecnie pracuje za granicą. W ostatnich dwóch latach emigracja zarobkowa Polaków ani się nie nasiliła, ani nie zmalała. Jak dotychczas, nie można też mówić o masowych powrotach do kraju osób zatrudnionych za granicą.

Na podstawie malejącego zainteresowania pracą za granicą można jednak przewidywać, że skala emigracji zarobkowej będzie się w najbliższej przyszłości zmniejszać. Do spadku zainteresowania pracą za granicą przyczyniło się z pewnością zmniejszenie bezrobocia i wzrost płac w kraju. Czynnikiem hamującym decyzję o wyjeździe będzie też zapewne spowolnienie gospodarcze, które – według prognoz – ma dotknąć kraje zachodniej Europy w większym stopniu niż Polskę. Nie musi to jednak oznaczać, że Polacy zatrudnieni za granicą zaczną wracać do kraju, choć wydaje się, że sytuacja gospodarcza w Europie Zachodniej i w Polsce będzie sprzyjać powrotom.

Opracowała
Beata ROGUSKA

A N E K S

Tabela 1

		Czy w ostatnich 10 latach pracował(a) Pan(i) za granicą lub być może pracuje tam Pan(i) obecnie?			Liczba osób
		Tak, pracowałem(a)m za granicą w przeszłości	Tak, obecnie pracuję za granicą	Nie	
		%	%	%	
Ogółem		9	1	90	1103
Płeć	Mężczyźni	13	2	86	518
	Kobiety	6	0	93	585
Wiek	18-24 lata	11	0	89	157
	25-34	20	3	77	202
	35-44	11	2	87	167
	45-54	5	1	94	190
	55-64	7		93	178
	65 lat i więcej	2		98	209
Miejsce zamieszkania	Wieś	9	1	90	416
	Miasto do 20 tys.	8	3	89	150
	20-100 tys.	13	1	86	217
	101-500 tys.	3	1	95	171
	501 tys. i więcej mieszk.	11	1	88	149
Wykształcenie	Podstawowe	3	0	96	306
	Zasadnicze zawodowe	11	0	89	279
	Średnie	9	2	89	368
	Wyższe	19		81	150
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., inteligencja	13		87	71
	Prac. umysł. niż. szczebla	11	1	88	113
	Pracownicy fiz.- umysł.	12	1	88	84
	Robotnicy wykwalifikowani	9	4	87	114
	Robotnicy niewykwalifik.	12	5	83	73
	Rolnicy	13		87	59
	Pracujący na własny rach.	6	3	91	39
Bierni zawodowo	Renciści	5		95	87
	Emeryci	3		97	244
	Uczniowie i studenci	9		91	80
	Bezrobotni	21		79	75
	Gospodynie domowe i inni	13		87	64
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	6	1	93	123
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	9	1	90	90
	sekt. pryw. poza rolnict.	14	4	82	255
	prywatnym gosp. rolnym	11		89	58
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	13	1	86	265
	501-750	6	1	93	185
	751-1000	7	1	92	182
	1001-1500	7	2	92	150
	Powyżej 1500 zł	9	3	89	127
Ocena własnych war. mater.	Złe	8		92	231
	Średnie	11	1	88	508
	Dobre	8	2	90	363
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	7		93	49
	Raz w tygodniu	7	1	93	575
	1-2 razy w miesiącu	10	1	89	164
	Kilka razy w roku	12	2	85	212
	W ogóle nie uczestniczy	18		82	103
Poglądy polityczne	Lewica	12	1	86	153
	Centrum	9	2	89	321
	Prawica	9	1	90	371
	Trudno powiedzieć	8	0	92	257

Tabela 2

		Czy za granicą pracuje ktoś inny z Pana(i) gospodarstwa domowego?			Liczba osób
		Tak	Nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		7	93	0	1107
Płeć	Mężczyźni	7	93	0	521
	Kobiety	8	92	0	586
Wiek	18-24 lata	11	89		159
	25-34	7	92	0	202
	35-44	4	96	0	168
	45-54	8	91	0	190
	55-64	8	91	0	179
	65 lat i więcej	7	93		209
Miejsce zamieszkania	Wieś	9	91	1	417
	Miasto do 20 tys.	9	90	1	151
	20-100 tys.	7	93		218
	101-500 tys.	6	93		172
	501 tys. i więcej mieszk.	3	97		149
Wykształcenie	Podstawowe	6	93	1	307
	Zasadnicze zawodowe	9	91	0	280
	Średnie	8	92	0	370
	Wyższe	5	95		150
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., inteligencja	4	96		71
	Prac. umysł. niż. szczebla	7	93		113
	Pracownicy fiz.- umysł.	7	93		85
	Robotnicy wykwalifikowani	10	89	1	115
	Robotnicy niewykwalifik.	8	91	1	73
	Rolnicy	5	95		59
	Pracujący na własny rach.	6	92	2	39
Bierni zawodowo	Renciści	11	89		87
	Emeryci	6	93	0	245
	Uczniowie i studenci	11	89		81
	Bezrobotni	5	95		75
	Gospodynie domowe i inni	9	91		64
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	8	92		123
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	7	93		90
	sekt. pryw. poza rolnict.	7	93	1	257
	prywatnym gosp. rolnym	7	93		58
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	7	93		265
	501-750	9	90	1	187
	751-1000	8	92	0	183
	1001-1500	6	94		150
	Powyżej 1500 zł	6	94		127
Ocena własnych war. mater.	Złe	5	95		231
	Średnie	8	92	0	510
	Dobre	8	91	1	366
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	6	92	2	49
	Raz w tygodniu	8	92	0	579
	1-2 razy w miesiącu	8	92	0	165
	Kilka razy w roku	5	94	0	212
	W ogóle nie uczestniczy	8	91		103
Poglądy polityczne	Lewica	6	93	0	153
	Centrum	10	90	0	322
	Prawica	7	93		373
	Trudno powiedzieć	6	94	1	258

Tabela 3

		Czy obecnie jest Pan(i) zainteresowany(a) podjęciem pracy za granicą?						Liczba osób
		Tak, jestem zainteresowany(a) i obecnie staram się o pracę za granicą	Tak, jestem zainteresowany(a) i zamierzam w przyszłości starać się o pracę za granicą	Tak, był(a)bym zainteresowany(a) podjęciem pracy za granicą, jeśli dostał(a)bym taką propozycję, ale sam(a) nie zamierzam się o to starać	Nie, nie jestem zainteresowany(a) podjęciem pracy za granicą	Obecnie pracuję za granicą	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	%	%	
Ogółem		2	5	6	85	1	1	1107
Płeć	Mężczyźni	3	7	6	82	1	1	521
	Kobiety	1	4	5	89	0	1	586
Wiek	18-24 lata	3	16	11	68	0	2	159
	25-34	4	10	12	70	3	2	202
	35-44	3	5	5	86	0	1	168
	45-54	1	3	6	89	0		190
	55-64	1		0	98			179
	65 lat i więcej				100			209
Miejsce zamieszkania	Wieś	1	5	6	87	0	1	417
	Miasto do 20 tys.	2	5	6	83	2	1	151
	20-100 tys.	3	6	2	88	1	1	218
	101-500 tys.	2	6	5	86	1		172
	501 tys. i więcej mieszk.	2	7	11	79	1		149
Wykształcenie	Podstawowe	1	5	6	87	0	0	307
	Zasadnicze zawodowe	3	5	4	87	0	1	280
	Średnie	2	6	5	84	2	1	370
	Wyższe	1	5	10	83			150
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., inteligencja	3	1	11	85			71
	Prac. umysł. niż. szczebla	1	8	9	81	1		113
	Pracownicy fiz.- umysł.	3	7	8	80	1	1	85
	Robotnicy wykwalifikowani	1	8	9	79	3	1	115
	Robotnicy niewykwalifik.	10	3	5	78	3	1	73
	Rolnicy		5	5	91			59
	Pracujący na własny rach.	3		2	92	3		39
Bierni zawodowo	Renciści	2		1	97			87
	Emeryci	0		0	99			245
	Uczniowie i studenci	1	21	13	63		2	81
	Bezrobotni	4	14	7	73		2	75
	Gospodynie domowe i inni		5	7	86		2	64
Pracuje w:	inst. państw., publicznej		4	10	86			123
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	1	9	10	79	1		90
	sekt. pryw. poza rolnict.	5	6	7	78	3	1	257
	prywatnym gosp. rolnym		5	9	87			58
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	2	10	6	82	0	0	265
	501-750	2	2	7	88	1	0	187
	751-1000		3	3	92	0	1	183
	1001-1500	2	3	2	91	2		150
	Powyżej 1500 zł	1	4	9	84	2		127
Ocena własnych war. mater.	Złe	2	6	5	87		1	231
	Średnie	2	7	6	85	1	0	510
	Dobre	2	4	6	86	1	1	366
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu		3		97			49
	Raz w tygodniu	2	4	5	89	0	1	579
	1-2 razy w miesiącu	2	8	6	81	1	1	165
	Kilka razy w roku	2	6	7	82	2	1	212
	W ogóle nie uczestniczy	4	11	9	76			103
Poglądy polityczne	Lewica	2	10	7	79	1		153
	Centrum	2	5	6	86	1		322
	Prawica	1	6	5	87	0	1	373
	Trudno powiedzieć	3	2	6	87	0	2	258